

# DEN

V NEDOHLEDNU

LUKÁŠ PRCHAL

YOUNGBOOKS

# **Den v nedohlednu**

Lukáš Prchal

Praha 2012

© Youngbooks

## **Obsah**

|                                       |           |
|---------------------------------------|-----------|
| <b>Života bído</b>                    | <b>3</b>  |
| <b>Velký pátek</b>                    | <b>13</b> |
| <b>Autobusy v sobotu nejezdí</b>      | <b>15</b> |
| <b>Noc s nepřáteli</b>                | <b>19</b> |
| <b>Vždycky</b>                        | <b>24</b> |
| <b>Co bude naše za pár let?</b>       | <b>27</b> |
| <b>Hospoda u Časarů</b>               | <b>30</b> |
| <b>Ruka plná peněz</b>                | <b>37</b> |
| <b>Růženky balónek</b>                | <b>43</b> |
| <b>Den jako stvořený k promrznutí</b> | <b>46</b> |
| <b>Běžné rozhovory</b>                | <b>52</b> |
| <b>Odhodlání</b>                      | <b>55</b> |
| <b>Z knížek třešně nerostou</b>       | <b>71</b> |
| <b>Záhady</b>                         | <b>74</b> |
| <b>Vzpomínky na budoucnost</b>        | <b>76</b> |
| <b>Klobouček</b>                      | <b>80</b> |
| <b>Netrhej tu bouřku</b>              | <b>85</b> |
| <b>Miniatury</b>                      | <b>94</b> |

## Života bído

Ruda Stejskal měl život jako téměř každý. Těžký. Měl dva syny, pět vnuků a patnáct pravnuků. U Stejskalů se nikdy nenarodila holka. Tři vnuky vychovávali se ženou, Janou, sami, místo jejich syna, Karla, který se o ně nezajímal.

Na svých osmdesátinách se Ruda zvednul ze židle, jako by mu bylo třicet, pozvedl skleničku a řekl: „Takže chlapci, ať vám to všem vydrží, i těm nejmenším, protože nám s babičkou to vydrželo a děláme to každý týden minimálně jednou.“

Rudova žena zemřela, když mu bylo osmdesát sedm. Ruda nebyl doma. Byl na louce a sekal trávu pro králíky. Jana na chvíli usnula v křesle u televize a už se neprobudila. Na pohřbu byli všichni, a poté už z nich Ruda většinu nikdy neviděl. Začal zapomínat jména svých pravnuků a celkově se stýkal jenom s několika málo příbuznými.

Když měl jeho nejstarší pravnuk dvacáté narozeniny, přišel mu popřát. Byl lehce shrbený a šel velmi pomalu. Před dvěma měsíci se vrátil z nemocnice, kde mu vyřezávali nádor, který se mu vytvořil za pravým uchem. Ruda vrátil pravnukovi knihu, *Poslední Kabriolet*, kterou si od něj týden předtím půjčil, a do

dlaně mu vtisknul pětistovku. Rudovi bylo v té době devadesát dva let, museli jste na něj mluvit nahlas, ale jinak mu jeho věk v ničem nebránil.

„Dědo, to jsi neměl. Ale díky, aspoň mám na pivo. Pojď si k nám sednout,“ řekl mu Lukáš. „Měl jsi říct, já bych pro tebe dojel.“

„Těch pár stovek metrů snad dojdu. Nejsem žádné měkota,“ řekl Ruda pomalu a s námahou si sedl na poslední volnou židli u stolu. Pak se podíval na lidi kolem.

„Tak jak se tady všichni máte?“

Všichni ho pozdravili a odpověděli, že se mají dobře. Radek, Rudův vnuk a Lukášův otec, rozdával lahvová piva.

„Ráďo, mně dej taky jedno. Náč mi vyschlo v krku,“ řekl Ruda a naklonil se k Lukášovi, který seděl vedle něj. „Kde máš tu kočku, co s ní chodíš?“

„Tati, to pivo by sis dávat neměl. Víš, co říkal doktor,“ ozval se jeho syn Rudolf, který seděl naproti.

Ruda jenom mávnul roztřesenou rukou do vzduchu, aby svého syna umlčel a dál se věnoval pravnu-kovi.

„Její kamarádka taky něco slaví, tak je u ní,“ vysvětloval Lukáš.

„To budeš mít večer smůlu, chlapče. Ale kdybys chtěl, mám číslo na jednu sestřičku z nemocnice. Moc

pěkná holka. Loudil jsem ho z ní pěkně dlouho, ale nakonec mi ho dala. Pořád vim, jak na to, ne jako vy mladí...”

Lukáš se na dědu usmál. Přišlo mu to jako pěkný vtip, ale zbytek rodiny se tvářil, jako by se za jeho slova styděl. „To je dobrý, dědo, mně jedna holka stačí.“

„Tak jí zavolám sám.“

„Jak se ti líbila ta knížka?“ zeptal se Lukáš. Ostatní stolovníci si jejich rozhovoru už nevšímali a probírali, co se děje nového ve městě, jak to vypadá se zahradou a co auto...

„Pěkná, pěkná,“ praděda pokýval hlavou. „Máš štěstí, že mi dáváš jenom ty z války, jinak bych ti dal za uši.“

„Ale stejně jsi to přečet nějak rychle.“

„Taky mám celý dny hovno na práci. Králíky mi zrušil ten můj vydařenej synáček, že prej jsem na ně starej... Tak celý dny čtu.“

„To je skvělý, že si ve svejch letech dokážeš zapamatovat, co jsi přečet. Já, když čtu, tak na konci nevím, co bylo na začátku.“

„Nebud' blbej, každou stránku čtu dvakrát a stejně to hned zapomenu. Ale pocit, kterej jsem z toho měl, mi zůstane. Dyť já jsem rád, že si pomatuju, co jsem sám za války dělal. Ještě abych měl v hlavě všechny ty

příběhy.“ Radek položil dědovi pivo na stůl a sedl si na židli vedle své ženy, která měla v náručí tříletého syna.

„To jsi mi vlastně nikdy neřek.“

„Co jako?“

„Co jsi dělal za války.“

„Hochu, to je na dlouho a nevím, jestli to ta moje makovice zvládne.“

„Tak to nějak zkrát. Máme na to celej večer,“ prosil ho Lukáš a díval se pradědovi do starých očí. Zbytek rodiny stále debatoval o věcech, které Lukáše ani Ruda nezajímaly.

Ruda se vysmrkal do kapesníku, otřel si nos a kapesník zastrčil do kapsy. „Nalej mi to pivo do sklenice, nebo se poleju. Ty ruce se mi klepou jak starému dědkovi.“

Lukáš se znovu usmál a udělal, o co ho požádal. Praděda vzal sklenici, pomalu si ji přizvedl k ústům a zhluboka se napil. Pak začal vyprávět. Jeho hlas zněl, jako když na starém gramofonu pustíte, ještě pomaleji než je nejnižší rychlost, desku *Louise Armstronga* a jeho *Basin street blues*. „No, takže... ve třicátým devátým nás vyhnali z Teplic. Tak jsme se s rodičema přestěhovali sem na Vysočinu. Tady jsem potkal Janu, moji ženu...“ Ruda na chvíli přestal vyprávět a upřeně se díval na Lukášovo hnědé tričko.

„Dědo?“

Ruda zvednul oči, pokusil se narovnat a znovu začal pomalu vzpomínat. „...byli jsme s Janou na zábavě, tam u cesty na Prosíčky bývala hospoda, tak tam. A jeden Němcour mi ukrad kolo. Viděl jsem ho z okna, takže jsem ho ráno nahlásil. Seděl jsem na stanici celý den. A kolo mi nevrátili, ale místo toho zjistili, že jsem z nulanulahovna žid z matčiny strany a už jsem si to mašinkou mašíroval posázavským pacifikem pryč. Rodiče jsem už nikdy neviděl. Mámu odvezli a táta pak umřel. Vysadili mě ještě s pár klukama někde v Německu a místo koncentráku jsem pokládal železnici.“

Rudův syn dělal, že svého otce neposlouchá, ale každou chvíli mrknul okem jeho směrem a snažil se poskládat si v hlavě celý příběh, z něhož slyšel jenom střípky.

„Dodneška nevím, kde jsem byl, ani kam ty koleje vedly. Pak nás jednoho dne zase nastrkali do vlaku a vylezli jsme s ostatními klukama až v Polsku. Další dva roky jsme tam předělávali koleje. No, a jednoho dne...“ Ruda udělal pauzu, zvednul sklenici s pivem, znovu se napil a olízl si spodní ret. „Jednoho dne jsem zdrhnul a do konce války jsem se schovával v tom lese za rybníkem jako velkej hrdina.“



Ruda dopil pivo a Radek, jeho vnuk, položil na stůl opečené maso, které zrovna vyndal z krbu.

„Dáte si maso, dědo?“ zeptala se Lukášova babička.

„Nemám hlad. Ráďo, dej mi místo masa radši pivo.“

Radek se zvednul ze židle a šel dědovi pro pivo do garáže.

„To ti jedno nestačilo, tati? Víš, že na ty prášky nemáš pít žádnéj alkohol,“ upozorňoval Rudu syn. Ruda si ho vůbec nevšímal, protože se k němu Lukáš znovu otočil.

„A co jsi dělal pak? Myslím jako po válce.“

„Pak, pak... co bych pak asi dělal? Rok se s roky sešel a místo nacistů přišli komunisti. Předtím jsem byl ještě na chvíli znova v Teplicích, protože jsem dostal zpátky ten náš starej byt, díky tomu zákonu, co tehda vyšel a vyházel Němce za hranice. Ale pak mě zase z Teplic vystěhovali, protože jsem dostal přidělený pracovní místo ve Světlý na dráze, protože v Teplicích místo nebylo. Tak jsem se vrátil na Vysočinu, znovu potkal Janu a vzali jsme se... A to byla velká chyba.“

„Proč chyba?“ zeptal se Rudův syn.

„Protože se tohle všechno narodilo,“ řekl Ruda, objel rozklepaným prstem osazenstvo kolem stolu a začal se smát. Pak se rozkašlal a musel to zapít pivem.

„Nedáte si někdo ty zákusky, co jsme přivezli?“ zeptala se rychle Rudova snacha.

Lukáš se začal smát.

O pár týdnů později pro Rudu přijel jeho syn, že u nich jako každý týden poobědvá. Jinak mu jídlo vozili každý den v miskách a Ruda si ho ohříval v mikrovlnce.

Po obědě si Ruda řekl o pivo.

„Tady máš to pití, co ti předepsal doktor. Je to plný vitamínů, tak pij a žádný pivo.“

„Tyhle sračky mi k hubě nestrkej! Chutná to jak zkyslý mlíko. Dej mi radši pivo.“

„Ne!“

Ruda se zvednul pomalu od stolu, došel ke dveřím a řekl: „Díky Ivo, bylo to moc dobrý, ale příště udělej to kuře měkčí. Kdybych neměl vlastní zuby, nevím...“

„Kam jdeš?“ zeptal se syn.

„Domů, kam bych šel.“

„Dáme si snad ještě kávu...“

„Příště,“ řekl a odešel na chodbu a snažil se navléknout se do své bundy.

„Tak počkej, já tě odvezu,“ rezignoval syn a zvedl se od stolu a pomohl otci obléct bundu.

Nasedli do auta a vyjeli.

„Co budeš dělat odpoledne, tati? Nemám ti ve městě koupit nějakou knížku?“

„Pudu do hospody na štamprličku a pak už něco mám.“

„Tati, ty se chováš jak malej kluk. Musíš se s tím alkoholem krotit, abys tu ještě chvíli vydržel.“

„A co mám jako dělat? Jana je mrtvá, kamarádi jsou mrtví, chlastat mi zakazujete, majoránku jsem už zkusil, co já se tu budu věčně nudit.“

„Jakou majoránku?“

„Tu cigaretovou, jakou jinou?“

„A kde jsi k tomu přišel?“ zeptal se syn překvapeně a trochu vyplašeně.

„Dal jsem Lukášovi peníze, aby to sehnal. Ale buď klidnej, on nedostal ani šluka. Nechápu, proč tomu říkaj droga. Ale pěkně mě to prohnalo, ne že ne...“

„To si snad děláš srandu, tati. Nejenže do těch svejch výmyslů navázíš i mýho vnuka, ale něco se ti může stát. Začni se chovat aspoň trochu rozumně. Doktor ti jasně říkal...“ začal syn rozzlobeně.

Zrovna vjeli na náměstí. „U železářství mi zastav,“ řekl Ruda.

Syn zastavil před železářstvím a Ruda chtěl vystoupit.

„Já ti tam dojdu, co potřebuješ?“

„Provaz. A ať mi tam uvážou smyčku. Ty tvoje kecy mě už serou.“

O víkendu zastavilo u Rudy před domem auto. Vystoupil Lukáš a v ruce držel knížku s názvem *Bránili jsme hrad*. Došel ke dveřím a zazvonil. Praděda zvoněk někdy ignoroval a někdy neslyšel. Lukáš zazvonil znovu. Stále nic. Znovu. A zase nic. Ještě jednou. Pořád nikdo neotvíral.

Vzal za kliku, otevřel dveře a zul si boty. Celým domem se rozléhal hlas moderátora fotbalového přenosu. Šel do obýváku. Televize byla zapnutá, ale v místnosti nikdo nebyl. Všude bylo uklizeno, což udělala jistě Lukášova babička. Srdce mu začalo tlouct trochu rychleji, protože si vzpomněl, co mu den předtím říkal děda o tom provaze.

„Dědo? Tady Lukáš. Dědo?“

Prozkoumal všechny místnosti, ale nikoho nenašel. Vyšel na dvorek za domem, nazul si staré pantofle, které tam byly, a šel ke kůlně, kde děda míval králíky.

Otevřel vrátka a se strachem nahlédl dovnitř.

Děda stál u otevřené králíkárny a dával trávu malému králíčkovi, který ji do sebe okamžitě ládoval.

„Co tady děláš? A kde jsi vzal toho králíka?“ zeptal se Lukáš překvapeně, ani nepozdravil.

„Nazdar, kluku. Co se tak divíš? Tohle je můj barák, můžu tu mít, co chci. I kurvu bych si moč pozvat a vám do toho může bejt hovno...”

„No, to asi jo, ale kde jsi vzal toho králíka?”

„Poprosil jsem sousedku, aby mi jednoho dala. A když odmítla, tak jsem jí ho v noci ukradl. Ale ne, abys to někomu řekl. Zase mi ho seberou, že jsem na to starej.”

Lukáš se usmál. „Přinesl jsem ti knížku.”

„Co?” zeptal se děda a díval se přitom na králíka, jak chroustá travičku.

„Knižku jsem ti přinesl. Je z války...”

Děda zavřel králíka a přešel ke dveřím, v kterých stál Lukáš. Vzal si od něj knížku, podíval se na přebal a pak na Lukáše. „Z války říkáš? Musim si vzít brejle.”

„Jojo, z války, našel jsem ji mezi svejma...”

„Pojď dovnitř, dáme si pivo a kouknem na fotbal. Koupil jsem plzeňský.”

„Ale dědo, já přijel autem.”

„Plzeňský, říkám plzeňský.”

„Tak jedno...” souhlasil Lukáš a vykročili jako dva mladíci k domu.

## Velký pátek

Byl pátek a já musel domů. Vyšel jsem z bytu vláčným krokem, tašku se špinavým prádlem přes rameno. Byla dost těžká, měl jsem v ní šest knih. Můj žaludek byl na vodě, ale moc mi to nevadilo, přece jen jsem měl držet půst. Navíc mi bylo dost špatně. Chtělo to pivo, ale neměl jsem na něj čas ani peníze – aspoň, že jsem se osprchoval, jinak bych smrděl jako ten chlapík, co stál přede mnou v lajně na autobus.

Zataženo, zima a ten chlápek přede mnou přímo čpěl. Ale na druhou stranu to byla příjemná změna od toho čistého vzduchu všude kolem.

Přistoupil jsem jako poslední cestovatel k řidiči a říkám: „Jeden student s kocovinou do Lokte, jestli tam jedete.“ Řidiče jsem pobavil, což mě potěšilo, ale hodně rychle mě to přešlo, když mi oznámil, kolik chce za vstup do tý své plečky. I kuřata by se styděla, že musej jet takovou komunistickou herkou. Dal jsem řidiči svoje poslední peníze a postoupil do zadní části autobusu. Všechny místa obsazený, tak jsem si sednul na zadek ke schodům, nohy jsem si hodil na ramena dveří, opřel se o kraj jedné sedačky a pustil si do uší hudbu. Začala hrát *You can't always get what*

*you want* a já byl spokojenej. Když jsme se vykodrcali za Prahu, začalo pršet – krása.

Vyndal jsem si knihu, přečetl jsem sedm vět z *Moci a slávy* a zase ji zavřel. Rozhlédl jsem se po lidech. Kousek ode mě seděly dvě nyní už sličné slečny, které mě v dobách mého gymnaziování zdravily na chodbách a hihňaly se u toho, což mě toho času těšilo, tehdy mě ale nezajímaly. Teď už ano, ale já nezajímal je. Ani mě nepozdravily. Kdo by taky zdravil smetí na podlaze.

Zbytek cesty proběhl tak obyčejně jako celý můj dosavadní život, až jsem zapomněl, že za pár hodin to bude skoro 2000 let od té doby, co byl ukřižován někdo, v koho nevěřím.

## Autobusy v sobotu nejezdí

Vstoupil do kuchyně v půl deváté ráno. Pravou rukou si mnul levé oko. Zastavil se, doširoka rozevřel ústa a hlasitě zívln. Přejel si rukou přes otevřená ústa a podíval se z okna. Sněžilo. Teploměr ukazoval šest stupňů pod nulou, ale uvnitř Milanova domečku bylo příjemné teplo. V krbu doutnalo ohořelé dřevo, které tam položil večer, než si šel lehnout. Otevřel dvířka a položil na popel pár slabých klacíků. Několikrát pod ně foukl a objevil se malý plamínek. Přiložil větší klacík, zavřel krbová dvířka a přešel k oknu.

Dal si ruce v bok a díval se na sněhové vločky, které dopadaly na náves malé vesničky nedaleko Humpolce. A pak si všiml mladého kluka, který stál na autobusové zastávce naproti jeho domu. Kluk měl ruce v kapsách džínů, bundu zapnutou až na poslední zoubek zipu a čepici naraženou do očí. Klepal se. Od pusy mu šel bílý kouř.

„Blbeček. Copak neví, že dneska nic nejede?“ zeptal se Milan, jako by čekal, že mu mladík odpoví.

Kluk se shýbl k ceduli s jízdním řádem.

„Neví... No nic, Milane, dáme si kávu a pak se budeme v klidu válet. Co na to říkáš? Není to blbej nápad, co?“ odešel od okna, natočil do rychlovarné kon-



vice trochu vody a zapnul ji. Vyndal si svůj oblíbený černý hrníček, na kterém byl znak Playboye. Podíval se na něj a poté do něj dal dvě lžičky rozpustné kávy. „Ale... nech si ty kecy! Pořád jseš štramák,“ usmál se nad svým vtípem a pohladil si svou staromládenec-kou zarostlou tvář.

Konvice cvakla. Milan ji vzal a nalil vařící vodu do hrníčku pro playboye. Vzal hrníček a postavil ho na stůl.

„Co tam ten vůl pořád dělá?“ řekl, když si sedal na židli vedle krbu a viděl, že mladík pořád stojí na svém místě u čekárny. „Když nic nejede, tak to tak prostě je... Milane, ty jseš šťastnej člověk, že si tu můžeš takhle sedět v teple,“ pozvedl hrnek a usrkl kávu. Byla krásně teplá a normálně se to teplo náramně rozlévalo do celého těla. Ale dneska nechutnala tak dobře jako jindy.

„Nedojdeš mu třebas říct, že tam čeká zbytečně? Dyť on to určitě ví. Dyť je to napsaný na tom jízdním řádě... No jo, ale co když je strženej?“ Milan se zvednul ze židle a znovu přistoupil k oknu. Chtěl tomu klukovi vysvětlit, že má smůlu, že nic nepojede, ale nechtěl otevírat okno, protože by dovnitř vtrhla zima. Zabouchal na sklo.

Kluk zvednul hlavu a podíval se na Milana. „Dneska nic nejede!“ zakřičel.

Mladík trhl hlavou směrem k Milanovi na znamení, že nechápe, co mu chce.

„Že nic nejede!“ zařval znovu přes sklo.

Kluk vytáhl svou pravou promrzlou ruku z kapsy a přiložil si ji k uchu.

Milan jen mávnul rukou, aby mu dal najevo, že s ním končí, a sedl si zpátky ke své kávě. Znovu si usrkl.

„Proč tam pořád stojí? Dyť to není tvoje starost... Ono se řekne, vypít si v klidu kafe... ale když mi takovej pitomec otráví celý ráno.“ Podíval se na krb, kde se rozhořel ohýnek. Přiložil mu. „Jen hezky hoř. Na tebe se tak hezky kouká...“ díval se do ohně a znovu se napil z hrníčku pro playboye. Pak se ušklíbl a podíval se do hrníčku. „Tak hnusný kafe jsem ještě nepil. Co sis to zase koupil za sračku?“ podíval se na kluka, který přešlapoval z jedné nohy na druhou.

Milan bouchnul pěstí do stolu a zvedl se ze židle. Odešel z kuchyně a v chodbě si oblékl zimní bundu a nasadil kulicha. „Celý ráno v kýblu...“ Vzal si klíče od auta, obul si sněhule,odemkl vchodové dveře a vylezl ven před dům.

Na zastávce stál autobus. Kluk seděl na sedačce u okna, a když se autobus rozjížděl, zamával Milanovi a byl pryč.

„Chm...“ řekl Milan zaraženě. Díval se, dokud autobus nezmizel a pak se vrátil do domu. Sundal si sněhule, bundu, zamknul dveře a sedl si zpátky ke krbu. Pozvedl hrníček pro playboye a napil se z něj. „No, vidíš. Už je zase dobrý... A teď se budeme v klidu válet, dokud se neuválíme k dokonalosti...“

## **Noc s nepřáteli**

Venku byla tma a v křesle seděl muž po osmdesátce. Pan Hnítko se nacházel ve svém jednolůžkovém pokoji v domově důchodců v malém městě. Četl si knihu. Měl na sobě pyžamo a župan, na očích mohutné popelníky, dýchal. Na stěně viselo několik fotografií jeho rodiny a hodiny, jejichž tikání se rozléhalo místností jako v komplexu jeskyní. V místnosti byl stůl, jedna židle, skříň na oblečení, křeslo a dvoje dveře. Jedny vedly do malé koupelny a druhé na chodbu, z níž byl slyšet zvuk přibližujících se kroků.

Ozvalo se zaklepání na dveře. Pan Hnítko zvedl hlavu od knihy a dveře se otevřely. Zdravotní sestra, která se starala o jeho patro, vstoupila do pokojíčku s tácem, na kterém byl jediný kelímek s několika prášky. Položila ho na stůl. Pan Hnítko přikývl na znamení, že si je vezme. Sestřička se na starého muže usmála a s tácem v podpaží odešla. Zavřela za sebou dveře a pokojem se znovu rozlehlo tikání hodin. Z chodby byly slyšet vzdalující se kroky.

Hnítko vstal z křesla, jak nejrychleji mohl – tedy pomalu – položil knihu na postel a přešoural se ke skříni, která stála vedle stolu. Otevřel ji a vytáhl si lahvové pivo. Ze šuplíku u stolu vyndal otvírák a pivo

si otevřel. Do pusy si nasypal prášky od sestřičky, zapil pivem a polkl.

Přešel ke dveřím na chodbu, lehce je otevřel a opatrně vykoukl ven. Jeho pokoj byl na konci chodby. Všude ticho. Sestřička už zmizela. Chodbu osvětlovaly paprsky měsíce a slabý pruh světla, který vycházel z Hnítkova pokoje.

Najednou se začaly otevírat dveře pěti dalších pokojů a z nich vyšli staří pánové. Každý si nesl židličku. Všichni na sobě měli pyžama a župany. V hlubokých kapsách županů měl každý nějaké to pivo.

Pan Hnítko otevřel dveře dokořán a udělal místo, aby všech pět důchodců mohlo vstoupit do jeho pokoje. Pak dveře potichu zavřel.

Na druhém konci chodby se rozsvítilo světlo a vykukla sestřička. Prohlédla si potemnělou chodbu, zhasla a znovu zmizela.

Dva muži vzali do rukou Hnítkův stůl, který stál u stěny a postavili ho doprostřed pokoje. Všichni si kolem něj postavili židle a usedli. Jeden muž na stůl postavil láhev rumu a druhý balíček karet. Pokojem se rozléhalo tikání hodin.

Pan Hnítko se napil piva a čekal, až někdo začne rozdávat karty. Straka, který seděl naproti němu, sebral ze stolu balíček a začal ho míchat. Stránský se